

Ikäihmisten ja vammaisten perhehoidon sääntökirja

2020

Hyväksytty:

Vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja

§2/ 10.1.2020

Asiakasmaksut:

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen ky

Hallitus 12.12.2019 § 267

Sisällys

1.	JOHDANTO.....	4
1.1	1.1 Perhehoidon keskeiset käsitteet	4
2.	PERHEHOITO.....	6
2.1	Perhehoidon tarkoitus ja tavoite.....	6
2.2	Perhehoidon järjestäminen	6
2.3	Perhehoidon myöntäminen.....	7
3.	PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN	8
3.1	Perhehoitaja	8
3.2	Perhekoti	9
3.3	Perhekodissa hoidettavien määrä	10
4.	TOIMEKSIANTOSOPIMUS	10
4.1	Perhehoitajaa sijaistavan toimeksiantosopimus.....	11
4.2	Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen	11
5.	PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET	11
5.1	Hoitopalkkio.....	12
5.2	Kulukorvaus	13
5.3	Vammaisten henkilöiden perhehoidon hoitopalkkiot.....	14
5.4	Vammaisten henkilöiden perhehoidon kulukorvaukset	15
5.5	Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut.....	16
5.6	Käynnistämiskorvaus	16
5.7	Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset keskeytysten ajalta.....	17
5.7.1	Perhehoitajan sairastuessa.....	17
5.7.2	Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä.....	18
6.	PERHEHOITAJAN ASEMA	19
6.1	Perhehoitajan oikeus vapaaseen.....	19
6.2	Maksut perhehoitajan vapaan ajalta.....	20
6.3	Perhehoitajan eläketurva	21
6.4	Perhehoitajan, perhehoidossa olevan ikäihmisen sekä perhekodin vakuutukset	21
7.	PERHEHOITAJAN TUKI	21
7.1	Perhehoitajan valmennus, yhteistyö, täydennyskoulutus ja työnohjaus.....	21
7.2	Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki	22
7.3	Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset.....	22
8.	PERHEHOIDOSSA OLEVAA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT	23
8.1	Perhehoidossa olevan henkilön asema ja oikeudet	23
8.2	Hoito- ja palvelusuunnitelma / asiakassuunnitelma	23

8.3	Lääkehoito perhekodissa.....	23
8.4	Perhehoidon asiakasmaksut.....	23
8.5	Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat	25
8.6	Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet	25
8.7	Perhehoidossa olevan henkilön kuolema perhekodissa	26
9.	PERHEHOITAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET.....	26
9.1	Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys	26
9.2	Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus	27
9.3	Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus	27
10.	KUNNAN/KUNTAYHTYMÄN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET.....	27
11.	PERHEHOIDON VALVONTA.....	28
12.	PERHEHOIDON YHTEYSTIEDOT.....	29
	Liite 1.	30
	Liite 2.	31
	Liite 3	32

1. JOHDANTO

Tässä sääntökirjassa kuvataan, kuinka Etelä-Savon alueella toteutetaan ikäihmisten ja vammaisten henkilöiden toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Sääntökirjan tavoitteena on yhtenäistää perhehoidon toteuttamistapa Etelä-Savon alueella. Perhehoidon sääntökirja ohjaa perhehoitoa järjestävää kuntaa/ kuntayhtymää, perhehoidossa olevaa henkilöä ja perhehoitajaa. Sääntökirja turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun edellytykset ja perustan sekä kaikkien osapuolien oikeudet ja velvollisuudet.

Sääntökirjassa kuvataan perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteuttaminen, korvausperiaatteet, perhehoitajan asema, tuen muodot sekä niiden toteuttaminen. Perhehoitoon liittyvä lainsäädäntö on koottu liitteeseen 1.

Kunta/ kuntayhtymä hyväksyy sääntökirjan kunnan hallintosäännön mukaisessa toimielimessä. Sääntökirjaa päivitetään perhehoidon koordinaattorin toimesta vuosittain huomioiden muun muassa indeksikorotukset perhehoidon palkkioihin, kulukorvauksiin ja asiakasmaksuihin. Muita muutoksia sääntökirjaan tekee tarvittaessa omais- ja perhehoidon neuvottelukunta, jossa on mukana perhehoitajien edustaja. Tämän työryhmän tekemät muutokset hyväksytään kunnan hallintosäännön mukaisessa toimielimessä.

Perhehoidon Palvelulupaus

Perhehoito voi olla joko lyhyt- tai pitkäaikaista perustuen yksilölliseen hoito- ja palvelusuunnitelmaan/asiakassuunnitelmaan. Perhehoitoa voidaan toteuttaa myös osavuorokautisena, joko päivä- tai yöaikaisena. Perhehoito tapahtuu perhehoitajan tai asiakkaan yksityiskodissa.

Sääntökirja ja säännöllinen palautteiden kerääminen sekä yhteistyö perhehoidon koordinaattorin ja perhehoitajan, asiakkaiden ja heidän omaisten sekä muiden perhehoidon yhteistyötahojen välillä turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun edellytykset ja perustan.

1.1 Perhehoidon keskeiset käsitteet

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa. Perhehoito on hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona.

Ikäihmisten / vammaisen henkilön perhehoito on inhimillinen tapa järjestää henkilön asuminen, kun hoidettavan kodissa asuminen ei ole mahdollista tai hänen kannaltaan tarkoituksenmukaista. Perhekodissa asuva henkilö tilastoidaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu samoihin avohuollon palveluihin, kuin omassa kodissaan asuva henkilö.

Perhehoitaja on henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksien- ja perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa ja on suorittanut hyväksytysti tehtävän edellyttämän ennakkovalmennuksen.

Perhekoti on yksityiskoti, joka on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan, rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva. Sopivuutta arvioitaessa kiinnitetään erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin ja perhehoitajan mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja vastata

henkilön tarpeisiin sekä siihen, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön.

Pitkäaikainen perhehoito tarkoittaa sitä, että henkilölle on myönnetty perhehoito toistaiseksi ja hän muuttaa perhekotiin asumaan.

Lyhytaikainen perhehoito voi tarkoittaa joko säännöllistä jaksohoitoa tai yksittäistä, määräaikaista hoitjaksoa esim. toipilasaikana sairaalahoidon jälkeen ennen kotiutumista omaan kotiin. Lyhytaikainen perhehoito sopii myös omaishoitajan vapaapäivien sijaishoidoksi.

Osavuorokautinen perhehoito on joko päivä- tai yöhoitoa, joka on kestoltaan korkeintaan 12 h/hoitopäivä. Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteista tai säännöllisesti toistuvaa ja myös sen avulla voidaan mahdollistaa omaishoitajien lakisääteisiä vapaapäiviä.

Perhehoito hoidettavan kotona määritellään kestoensa perusteella lyhytaikaiseksi tai osavuorokautiseksi perhehoidoksi. Kotona tapahtuvaa perhehoitoa voidaan järjestää mm. omaishoitajan vapaan järjestämiseksi silloin, kun hoidettavan ei ole tarkoituksenmukaista siirtyä sijaishoidon ajaksi pois omasta kodistaan.

Perhehoidon asiakasmaksu on kunnan/ kuntayhtymän muihin palveluihin verrattavissa oleva lyhytaikaisen tai pitkäaikaishoidon maksu. Pitkäaikaisesta perhehoidosta asiakasmaksu peritään laitoshoidon maksun mukaisesti 85 % nettotulosta.

Toimeksiantosopimus on perhehoitajan ja sijoitettavan kunnan/ kuntayhtymän välinen sopimus, jossa tulee sopia perhehoidon palkkiosta, kulukorvauksesta, käynnistämiskorvauksesta, asiakkaan käyttövaroista, hoidon kestosta, perhehoitajan vapaasta, hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta, valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta, irtisanomisesta sekä kunnan ja perhehoitajan välisestä yhteistyöstä

Sijoittavan kunnan/ kuntayhtymän tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet. Perhekodin tulee olla sijoitettavan henkilön edun mukainen ja sopiva asumisyhteisö hänelle sekä perhekodin muille asukkaille. Perhehoitajan tukeminen on myös kunnan/ kuntayhtymän velvollisuus.

Perhekodin sijaintikunnan/ kuntayhtymän tehtävänä on järjestää ne palvelut ja tukitoimet, mitkä perhehoitoon sijoitettu henkilö tarvitsee. Sijoittavan kunnan/ kuntayhtymän ja sijaintikunnan on tehtävä valvonnallista yhteistyötä.

Perhehoitajan sijaistaminen on lyhytaikaista perhehoitoa, jossa kiertävä perhehoitaja (sijaishoitaja) menee perhehoitajan kotiin hänen vapaapäiviensä ajaksi ja vastaa hoidettavien hoivasta ja huolenpidosta.

Perhehoidon ja omaishoidon ero on siinä, että omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona ennakkovalmennuksen suorittaneen perhehoitajan toimesta. Perhehoidossa olevalta asiakkaalta peritään asiakasmaksu.

2. PERHEHOITO

2.1 Perhehoidon tarkoitus ja tavoite

Perhehoito on yksi vaihtoehto palvelutarjonnassa. Perhehoito on inhimillisen, kotoisan ja turvallisen arjen mahdollistava hoivan ja huolenpidon sekä tuen ja ohjauksen muoto. Sen perustana ovat yhteisöllisyys ja perheen arkeen osallistuminen perhehoidossa olevan henkilön tarpeet huomioiden.

Perhehoidossa kunnioitetaan henkilön itsemääräämisoikeutta, otetaan huomioon yksilölliset tarpeet ja toiveet sekä turvallisuus. Perhehoidon vahvuuksia ovat jatkuvuus, koti asumisen ja hoivan ympäristönä sekä pysyvät ihmissuhteet. Perheen arkeen osallistuminen ja perhehoitajan läsnäolo tukevat henkilön kasvua ja kehitystä, toimintakykyä ja kuntoutumista sekä ylläpitävät hyvää elämänlaatua.

Perhehoito on sopiva hoivan ja huolenpidon sekä tuen ja ohjauksen muoto esimerkiksi silloin, kun toimintakykyyn vaikuttaa (kehitys)vammaisuus tai iän tuoma toimintakyvyn aleneminen, sairaus tai turvattomuuden tunne. Perhehoidon myöntämisessä lähtökohtina ovat henkilön ja hänen perheensä elämäntilanne sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Perhehoitoon sijoittamisessa otetaan huomioon henkilön toiveet, hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan suhteessa henkilön tarpeisiin.

2.2 Perhehoidon järjestäminen

Kunta/ kuntayhtymä vastaa perhehoidon järjestämisestä. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa kunta/ kuntayhtymä hyväksyy perhehoitajan ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitotehtävään ja valvoo perhehoitoa. Kunta/ kuntayhtymä tekee hallinnollisen päätöksen perhehoidosta. Perhehoitaja ja kunta/ kuntayhtymä solmivat keskenään toimeksiantosopimuksen, jossa sovitaan muun muassa hoitopalkkioista, kulukorvauksista sekä perhehoitajan muusta tuesta. Perhehoidon koordinaattorin ja perhehoitajan välinen yhteydenpito on molemminpuoliseen luottamukseen perustuvan yhteistyön lähtökohta. Perhehoito perustuu aina asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa kuulemiseen ja yhteistyössä laadittuun asiakassuunnitelmaan (hoito- ja palvelusuunnitelmaan).

Kunnassa/ kuntayhtymässä on nimettynä perhehoidon koordinaattori, joka tekee yhteistyötä palvelu-/asiakasohjaajien sekä laskutuksesta ja perhehoidon palkkioiden maksuista vastaavien henkilöiden kanssa. Perhehoidon koordinaattori koordinoi perhehoitajien rekrytointia, ennakkovalmennusta, tukea sekä perhehoidon ohjausta ja valvontaa. Kunta/ kuntayhtymä ylläpitää perhehoitajia ja perhe-koteja koskevia tietoja rekisteriselosteen mukaisesti. Perhehoitoa koskevat asiakirjat arkistoidaan asianmukaisesti ja kunta/ kuntayhtymä tallentaa perhehoitajasta ja perhekodista seuraavat tiedot:

- Nimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, sähköpostiosoite sekä mahdollinen perhekodin verkkosivujen osoite.
- Kotona asuvat perheenjäsenet (nimi, henkilötunnus, perheenjäsenen tyyppi: puoliso/avopuoliso, lapsi, kotona asuva aikuinen ja onko osallinen perhehoidon toteuttamiseen).
- Perhekodin tiedot, mikäli hoito tapahtuu perhehoitajan kodissa
- Perheen terveydentila ja työkyky, päihteiden käyttö

- Yleistä tietoa perheestä/perhekodista esim. sovittu hoidettavien enimmäismäärä, eläimiä, esteetön jne.
- Palvelujen saatavuus
- Perhehoidossa olevat asiakkaat
- Tiedot ennakoivallisuudesta: missä, ajankohta, valmentajat.
- Kertomusosio: puhelinkeskustelut, sähköpostinvaihdot ja kotikäynnit, jotka koskevat perhehoitajaa tai perhekotia

2.3 Perhehoidon myöntäminen

Perhehoito on sosiaalihuoltolain mukaista avohoitoa ja sen myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjauksessa huomioidaan asiakkaan osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan hänen mahdollisuuttaan tehdä tietoon ja kokemukseen perustava valinta. Perhehoidon järjestämisessä on tärkeää turvata hoidettavan ja hänen läheistensä osallisuus perhehoitoa suunniteltaessa ja perhehoidon aikana. Tämä tarkoittaa, että henkilö saa ikänsä, kehitystasonsa ja toimintakykynsä mukaisesti ja tarvittavin tukitoimin olla mukana tekemässä elämäänsä liittyviä suunnitelmia ja päätöksiä niin, että hänen tahtonsa ja etunsa otetaan huomioon. (STM 2017 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

Perhehoitoa tarjotaan asiakkaalle palvelumuotona silloin, kun se on asiakkaan kannalta perusteltua, eikä asiakas ole tehostetun palveluasumisen tarpeessa. Yhteistyössä asiakkaan, omaisten ja palveluohjausyksikön/vammaispalvelun työntekijän kanssa arvioidaan asiakkaan palvelutarve ja soveltuvuus perhehoitoon. Perhehoidon koordinaattori arvioi asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa perhehoidon ja perhekodin soveltuvuuden asiakkaan tarpeisiin nähden. Perhehoitaja arvioi omia valmiuksiaan toimia perhehoitajana kyseiselle henkilölle. Perhehoitoa suunniteltaessa selvitetään asiakkaan muiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä tukitoimien tarve ja saatavuus. Perhehoito käynnistyy aina tutustumisjaksolla.

Asiakkaan on mahdollista saada perhehoitoa:

- hän ei pärjää kotona
- hän kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta, yksinäisyyttä kotiin annettavista palveluista huolimatta
- hän tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa arjessa selviytymiseen enemmän kuin kotiin annettavilla palveluilla voidaan tai on tarkoituksenmukaista häntä tukea
- perhehoito tukee hänen läheistensä jaksamista.

Asiakkaan on mahdollista saada **lyhytaikaista tai osavuorokautista** perhehoitoa

- tukemaan kotona asumista
- omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien ajaksi
- omaishoitajan jaksamisen tueksi tai esim. omaishoitajan sairastuessa tai omaishoitosuhteen päättyessä
- kuntouttavana jaksana esim. sairaalahoidon jälkeen.

Asiakkaalle voidaan järjestää perhehoitoa hänen omassa kodissaan, kun se vastaa parhaiten asiakkaan tarpeita sekä ylläpitää ja edistää hänen toimintakykynsä säilymistä.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa,
- valvoo öisin ja häiritsee muita,
- tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan,
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata,
- Pyrkii määrätietoisesti pois minkä johdosta valvonta ja turvallisuus vaarantuvat,
- ei halua vastaanottaa perhehoitoa,
- ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön.

3. PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMINEN

3.1 Perhehoitaja

Perhehoitajalla tarkoitetaan henkilöä, joka kunnan/ kuntayhtymän kanssa tekemänsä **toimeksiantosopimuksen perusteella** antaa perhehoitoa omassa yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Perhehoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan/ kuntayhtymään eikä yksityinen palveluntuottaja.

Perhehoitajuudesta kiinnostuneelle henkilölle on annettava riittävästi tietoa ja tukea ennen perhehoitajaksi ryhtymistä. Perhehoitajuus on koko perheen asia ja se vaatii kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen ja sitoutumisen tehtävään. Kunta/ kuntayhtymä hyväksyy henkilön soveltuvuuden perhehoitajaksi. Perhehoitajien valmennuksessa käytetään Perhehoitoliiton valmennusohjelmaa.

Perhehoitajan ennakovalmennuksen tavoitteena on:

- taata jokaiselle asiakkaalle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin perhehoitajuuteen perehtyneeseen ja sitoutuneeseen perheeseen
- antaa perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä
- taata perhehoidossa oleville henkilöille hyvä hoiva ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä asiakasta koskevista asioista perhehoidossa olevan henkilön läheisten, kunnan/ kuntayhtymän ja muiden tahojen kanssa

Ikäihmisten perhehoitajalta edellytettävät valmiudet:

- pitää huolta perhehoidossa olevan henkilön hyvinvoinnista (hoiva ja huolenpito)
- auttaa ja tukea perhehoidossa olevan henkilön omien voimavarojensa hyödyntämisessä ja toimintakyvyn ylläpitämisessä
- mahdollistaa ja tukea perhehoidossa olevan henkilön ja hänen läheistensä yhteydenpitoa
- tehdä yhteistyötä perhehoidossa olevan henkilön asioissa
- sitoutua perhehoitajan tehtävään

Vammaisten henkilöiden perhehoitajalta edellytettävät valmiudet:

- tukea hyvän elämän toteutumista (hoiva ja huolenpito)
- tukea kehitystä ja toimintakykyä voimavaralähtöisesti

- tukea perhesuhteita ja yhteydenpitoa muihin läheisiin
- tehdä yhteistyötä
- sitoutua perhehoitajan tehtävään

3.2 Perhekoti

Perhekoti on kunnan/ kuntayhtymän hyväksymä yksityiskoti, jossa annetaan perhehoitoa. Perheen jäsenten tulee hyväksyä ja olla yksimielisiä perhehoitotoiminnasta. Sopivuutta arvioitaessa huomioidaan myös perheen ihmissuhteet ja kodin ilmapiiri. Perhekodissa tulee mahdollisimman hyvin huomioida esteettömyys ja turvallisuus. Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalle tulee pääsääntöisesti olla oma huone, tai mahdollisuus yksityisyyteen tulee turvata muulla tavoin. Kodin hyväksymisessä perhekodiksi arvioidaan seuraavia asioita:

Perhekodin tulee olla:

- rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle perhehoidolle sopiva
- tarkoituksenmukainen ja kodikas
- ilmapiiriltään myönteinen
- sijainniltaan perhehoidossa olevien henkilöiden tarvitsemien muiden palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta toimiva
- turvallinen:
 - perhekodin ympäristö on perhehoidossa olevalle henkilölle sopiva, perhekotiin on mahdollisuus tarvittaessa järjestää apuvälineitä, esteetön ympäristö tai erityisvarustus
 - perhekodin turvallisuutta koskevissa asioissa toimitaan paikallisen pelastusviran-omaisen ohjeen mukaisesti huomioiden, että perhekoti on yksityiskoti

Perhehoitoon tulevalle henkilöllä tulee olla:

- mahdollisuus sekä yhteisöllisyyteen että yksityisyyteen
- halutessaan mahdollisuus osallistua oman huoneensa kalustamiseen ja sisustamiseen
- mahdollisuus käyttää kodin yhteisiä tiloja
- tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa

Perhekodit kuuluvat paloturvallisuuden osalta omavalvonnan piiriin ja rakennuksen omistajan ja haltijan on itse huolehdittava tilojensa turvallisuudesta. Perhekodin turvallisuuden varmistamisessa tehdään yhteistyötä pelastusviranomaisien kanssa jo kotia hyväksyttäessä perhekodiksi sekä perhekotien paloturvallisuusohjeisiin liittyvissä asioissa. Pelastuslaissa (2011) ja asetuksessa palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta (2009) säädetään muun muassa palovaroittimien määrästä ja sijoittamisesta, alkusammutuskaluston sijoittamisesta ja tehosta sekä poistumisturvallisuudesta. Pelastusviranomaiset voivat asettaa perhekodille erityisiä turvallisuusvaatimuksia pelastuslain perusteella.

3.3 Perhekodissa hoidettavien määrä

Sijoittava kunta/ kuntayhtymä arvioi aina sijoitettavien henkilöiden määrän huomioiden perhehoitajan valmiudet ja mahdollisuudet vastata asiakkaan tarpeisiin. Lisäksi huomioon otetaan perhehoidossa olevien henkilöiden keskinäinen kanssakäyminen, heidän tarvitsemansa hoivan, huolenpidon, tuen ja ohjauksen määrä sekä perhekodin tilat ja varusteet. Mikäli perhehoidon toiminnan luonne on perhehoitajan kodissa tapahtuvaa osa-vuorokautista päiväaikaista perhehoitoa, perhehoidettavien määrä voi harkituissa tapauksissa olla enemmän kuin perhehoitolaissa asetettu enimmäismäärä.

4. TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Perhehoitajan ja kunnan välisessä toimeksiantosopimuksessa tulee sopia:

- 1) perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;
- 3) perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
- 4) hoidon arvioidusta kestosta;
- 5) perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;
- 6) hyvinvointi- ja terveystarkastusten järjestämisestä;
- 7) perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
- 8) toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;
- 9) tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista
- 10) yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken.

Toimeksiantosopimuksessa perhehoitaja ja kunta/ kuntayhtymä sopivat perhehoitosuhteeseen liittyvät molemminpuoliset oikeudet ja velvollisuudet. Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoitoon sijoitettavan henkilön osalta erikseen ja aina ennen perhehoitoon tulevan henkilön muuttoa perheeseen tai perhehoitajaksojen aloittamista.

Toimeksiantosopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja/t ja kunnan/ kuntayhtymän edustaja (viranhaltija). Sen allekirjoittavat molemmat sijoittajan hyväksymät perheenjäsenet kun he molemmat vastaavat perhehoidossa olevien henkilöiden hoivasta ja huolenpidosta. Toimeksiantosopimus tarkistetaan perhehoitotilanteen muuttuessa ja siinä viitataan päivämäärällä vahvistettuun sääntökirjaan, joka on sopimuksen liitteenä. Toimeksiantosopimuksen liitteenä voi olla perhehoidossa olevan henkilön asiakassuunnitelma /hoito- ja palvelusuunnitelma /kuntoutussuunnitelma, johon on kirjattu mm. perhehoidossa olevan henkilön muiden palveluiden järjestäminen, edunvalvonta sekä suunnitelma käyttövaroista.

4.1 Perhehoitajaa sijaistavan toimeksiantosopimus

Perhehoitajaa sijaistavan kanssa tehtävässä toimeksiantosopimuksessa sovitaan:

- 1) sijaiselle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) tarvittaessa sijaiselle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta;
- 3) toimeksiantosopimuksen voimassaolosta;
- 4) tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista.
- 5) tarvittaessa sijaisen vapaapäivien korvauksesta

Perhehoitajaa sijaistavat ovat käyneet kunnan/ kuntayhtymän järjestämän joko perhehoitajille tai kiertäville perhehoitajille tarkoitetun ennakkovalmennuksen. Kunnan/ kuntayhtymän perhehoidon koordinaattorin on varmistettava sijaishoitajan kelpoisuus tehtävän hoitamiseen yhteisessä tapaamisessa. Sijaishoitajalle toimitetaan hyvän perhehoidon varmistamiseksi tarvittavat perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat tiedot. Perhehoitolain säädökset huomioidaan myös sijaishoidon aikana.

4.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Toimeksiantosopimus irtisanotaan kirjallisesti lomakkeella (liite 2). Ensisijaisesti perhehoitoa jatketaan perhekodissa vielä irtisanomisajan. Mikäli perhehoito kuitenkin päättyy irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan jäljelle jäävältä irtisanomisajalta hoitopalkkio kokonaisuudessaan.

Mikäli toimeksiantosopimus puretaan, hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksaminen päättyvät asiakkaan siirtyessä pois perhekodista.

Toistaiseksi voimassa olevassa toimeksiantosopimuksessa voidaan tarvittaessa sopia määräaika, jonka aikana sopimus voidaan puolin tai toisin päättää ilman irtisanomisaikaa. Hoitopalkkion ja kulu-korvauksen maksaminen päättyvät perhehoidossa olevan henkilön siirtyessä pois perhekodista. Tämän ns. tutustumisjakson tarkoitus on varmistaa perhehoidon tarkoituksenmukaisuus niin perhe-hoidossa olevan henkilön, hänen omaisensa kuin perhehoitajan kannalta sekä sitoutuminen perhe-hoitoon. Perhehoidossa olevan henkilön siirtyminen pois perhekodista sovitaan yhdessä neuvotellen osapuolten kesken.

5. PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

Perhehoitajalle maksetaan toimeksiantosopimuksessa sovitusti jokaisesta hoidettavasta henkilöstä hoitopalkkio ja kulukorvaus. Lisäksi perhehoitajalle voidaan maksaa perhehoidon alkamisen yhteydessä käynnistämiskorvaus yhdessä sovitun tarpeen mukaan. Eduskunta vahvistaa hoitopalkkion sekä kulu- ja käynnistämiskorvauksen vuosittaiset indeksitarkistusten määrät. Perhehoidon koordinaattori yhdessä viranhaltijan kanssa tarkastaa vuosittaiset indeksikorotukset. Hoitopalkkio ja kulu-korvaus maksetaan toteutuneiden perhehoitajaksojen mukaan seuraavana kalenterikuukautena toimeksiantosopimuksessa sovittuna maksupäivänä.

5.1 Hoitopalkkio

Perhehoidosta maksettava hoitopalkkio perustuu kunkin perhehoidossa olevan henkilön asiakas-suunnitelmassa/ hoito- ja palvelusuunnitelmassa kuvattuun hoivan ja huolenpidon tarpeeseen. Vammaisen henkilön toimintakyvyn sekä hoivan, huolenpidon, tuen ja ohjauksen tarvetta arvioidaan yhteisesti käytettävällä menetelmällä (Liite 3).

Sovitussa saattohoitotilanteessa, erityisessä kuntoutuksen tarpeessa tai muussa vastaavassa **erityistilanteessa** hoivasta ja huolenpidosta maksettavaa hoitopalkkiota voidaan korottaa tapauskohtaisesti maksimissaan 50 %. Tällöin hoivan ja huolenpidon tarve on pysyvästi tai erityistilanteissa tilapäisesti (esim. kuntoutuminen) merkittävästi suurempi kuin normaalisti perhehoidosta vastaavan tahon harkintaan perustuen. Sijoittaja arvioi tilannetta säännöllisesti, tapauskohtaisesti erikseen sovi-tuin välein. Mahdollinen erityistilanne ei kuitenkaan edellytä perhehoidon päättymistä, kun asiasta on sovittu yhteisesti. Hoitopalkkio on veronalaista tuloa ja siitä kertyy eläkettä. Hoitopalkkion maksuista keskeytysten aikana on tässä sääntökirjassa sovittu erikseen.

Mikäli perhehoito kestää yli 14 vrk yhtäjaksoisesti perhehoitajalle maksetaan hoitojaksosta pitkäaikaisen perhehoidon mukainen hoitopalkkio.

Osavuorokautisen perhehoidon palkkioon oikeuttava aika alkaa, kun perhehoitaja aloittaa tehtävän perhekodissa tai ikäihmisen luona. Mikäli osavuorokautinen perhehoito jatkuu yli 12 h, siitä maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon mukainen hoitopalkkio.

Ikäihmisten perhehoidosta maksettavat hoitopalkkiot perhehoitajan kodissa:

Pitkäaikainen perhehoito	1039,58€ /kk /hoidettava, kun Kelan perushoitotuki
	1247,50 € /kk /hoidettava, kun Kelan korotettu hoitotuki
Mahdollinen korotus	Eryitystilanteissa hoidosta maksettavaa hoitopalkkiota voidaan korottaa max. 50 %
Lyhytaikainen perhehoito	72,77 € / vrk / hoidettava
Toisen perhehoitajan sijaistaminen perhekodissa	Alle 6 h 31,19 € / hoidettava 6-12 h 51,98 € / hoidettava 72,77 € /hoidettava
Osavuorokautinen perhehoito	Alle 6 h 31,19 € / hoidettava 6-12 h 51,98 € / hoidettava

Ikäihmisten ja vammaisten kodissa tapahtuva perhehoito / kiertävä perhehoitaja:

	129,95 €/ vrk tai yöhoito
Lyhytaikainen perhehoito	
Toisen perhehoitajan sijaistaminen perhekodissa	alle 6h 31,19 €/ hoidettava 6- alle 12h 51,98 €/ hoidettava 12-24h vrk 72,77€ /hoidettava
Osavuorokautinen perhehoito	alle 6h 43,67€ 6- 12h 88,37€

5.2 Kulukorvaus

Perhehoidon kulukorvauksen määrittelyperusteena ovat todelliset perhehoidosta aiheutuvat kustannukset. Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, jonka voi ilmoittaa verottajalle verovähennyskelpoisena tulonhankkimiskuluna.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa kulukorvaukseen sisältyvät:

- ravintomenot
 - Lääkärin toteamasta erityisruokavaliosta (maidoton ja gluteeniton) aiheutuvat korvaukset maksetaan erikseen (1,81 €/vrk / kaikki allergiat). Mikäli asiakkaalla on runsaasti erityistarpeita ruokavalion suhteen voidaan näitä kuluja korvata erikseen tilanteen mukaan.
- tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet ja laastarit), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata, pesuaineet ja hygienia
 - vaipat, kertakäyttökäsineet ja/tai -poikkilakanat, haavanhoitotarvikkeet toimitetaan kunnan/ kuntayhtymän hoitotarvikejakeluna
- asumisesta aiheutuvat menot, kuten jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön kunnossapito, kodin puhtaanapito ja kodin sekä irtaimiston kuluminen
- vaatehuollosta aiheutuvat kustannukset (sähkö, vesi, pesuaineet, koneiden kuluminen)
- omalla autolla ajettut tavanomaiset ikäihmisen asioihin tai mukana olemiseen liittyvät matkakulut
 - perhehoitajan tukimuotoihin liittyvät matkakulut korvataan erikseen
 - toimeksiantosopimuksessa määritellään asiakaskohtaisesti ne matkakulut, jotka korvataan perhehoitajalle erikseen
- ikäihmisten/perhehoidon/perhekodin asioiden hoitamisesta aiheutuvat puhelinkulut
- kiinteistön, kodin irtaimiston sekä henkilö- tai vahinkovakuutukset
- kohtuulliset virkistystoiminnan kulut, kuitenkin niin, että pääsääntöisesti ikäihmisen virkistystoiminnan kulut perhehoidossa oleva henkilö maksaa omista varoistaan.

Mikäli perhehoito kestää yli 14 hoitopäivää kalenterikuukaudessa, perhehoitajalle maksetaan hoitajaksosta pitkäaikaisen perhehoidon mukainen kulukorvaus.

Mikäli osavuorokautinen perhehoito jatkuu yli 12 h, siitä maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon mukainen kulukorvaus.

Ikäihmisten perhehoidosta maksettavat kulukorvaukset perhekodissa:

Pitkäaikainen perhehoito	629,04 €/kk/hoidettava
Mahdollinen korotus	Perhehoidosta maksettavaa kulukorvausta voidaan korottaa esim. erityisruokavaliosta 1,81 €/vrk
Lyhytaikainen perhehoito	23,53 €/vrk/hoidettava
Toisen perhehoitajan sijaistaminen/perhehoito hoidettavan kotona	kilometrikorvaus 0,43 €/km
Osavuorokautinen perhehoito perhekodissa	Alle 6 h/hoitopäivä 7,16 €/ /hoidettava 6-12 h/hoitopäivä 13,30 €/ /hoidettava

5.3 Vammaisten henkilöiden perhehoidon hoitopalkkiot

Perhehoitolain mukainen hoitopalkkion perusmaksu on 1.1.2020 alkaen vähintään 816,21 euroa kuukaudessa henkilöltä. Hoitoisuuden perusteella palkkio määräytyy perhehoidossa seuraavasti:

1 palkkio 831,67 euroa/kk

Asiakas tarvitsee ohjausta ja tukea, on suhteellisen omatoiminen. Hänellä ei ole vaativia perussairauksia tai rajoitteita eikä käytös- tai psyykeongelmia. Asiakas voi saada KELAn perus-, vammais- tai hoitotuen.

2 palkkio 935,63 euroa/kk

Asiakas tarvitsee ohjausta sekä apua joissakin päivittäisissä toiminnoissa sekä jonkin verran valvontaa. Hänellä voi olla lieviä käyttäytymisen- tai psyyken ongelmia. Hänellä voi olla hoitoa vaativia sairauksia. Asiakas voi saada KELAn korotetun vammais- tai hoitotuen.

3 palkkio 1143,54 euroa/kk

Asiakkaalla on vaikeita sairauksia, rajoitteita tai psyykkisiä ongelmia. Hänellä voi olla haasteellista käyttäytymistä ja hän tarvitsee jatkuvaa valvontaa. Päivittäisissä toiminnoissaan asiakas tarvitsee runsaasti apua. Hoito ja ohjaus vaativat erityisosaamista sekä intensiivistä, kuntouttavaa työtettä. Henkilö voi saada KELAn ylintä vammais- tai hoitotukea.

4 palkkio 1455,42 euroa/kk

Asiakas tarvitsee vaativaa erityishoitoa. Hänen hoitonsa vaatii erityistä osaamista ja intensiivistä valvontaa, ohjausta ja tukea.

Vammaisten henkilöiden **lyhytaikaisen perhehoidon** palkkiot ovat 65,49€ - 90,44€ hoitoisuudesta riippuen.

Perhehoitajalle maksettavaa hoitopalkkiota määriteltäessä käytetään apuna Asiakkaan palvelutarpeen arvioinnin työkalua (liite 3). Arvioinnin työkalu on Excel-pohjainen taulukko, johon kerätään tiivistettyyn muotoon asiakkaan ohjauksen ja tuen tarve päivittäisissä askareissa. Asiakas tarvitsee yksilöllisen tarpeensa mukaisesti tukea ja ohjausta seuraavissa toiminnoissa: ruokahuolto, itsestä huolehtiminen (henkilökohtaisen hygienian hoito, WC-asiointi), terveydentilasta huolehtiminen ja asiakaskohtainen kuntoutus sekä psyykinen tuki, keskustelun tarve ja toisen henkilön läsnäolon tarve. Palvelujen, ohjauksen, tuen ja avun tarvetta selvitetään monialaisesti asiakas- tai palvelu-suunnitelmaa laadittaessa. Keskustelussa ovat mukana asiakas, kotikunnan palveluohjaaja, perhe-hoitaja, asiakkaan läheiset sekä muut tarpeelliset tahot. Taulukon avulla tuen ja ohjauksen tarve on selkeässä muodossa ja sen avulla tuen ja ohjauksen tarpeeseen perustuvan perhehoitajalle maksettavan hoitopalkkion tason määrittely helpottuu sekä pitkä- että lyhytaikaisessa perhehoidossa.

5.4 Vammaisten henkilöiden perhehoidon kulukorvaukset

Perhehoitolain mukainen kulukorvauksen vähimmäismäärä on 1.1.2020 alkaen 423,31 euroa. Kulukorvauksen perusmaksu on vammaisten henkilöiden perhehoidossa 558,27 euroa kuukaudessa. Kulukorvausta voidaan erityisistä syistä maksaa tätä pienempänä. Lyhytaikaisen perhehoidon kulukorvaus 33,34 euroa/vrk.

Kulukorvausta voidaan korottaa erityisen vaativaa erityishoitoa tarvitsevien kohdalla, jos esim. hoitokustannukset ovat normaalia suuremmat. Tällöin yksilöllisessä määrittelyssä huomioidaan esim. erityisruokavalio.

Jos hoidettava oleskelee tilapäisesti poissa perheestä (esim. sairaalassa, leirillä, lomalla) **ja saa ylläpidon muualta**, kulukorvaus maksetaan tältä ajalta **40 %:lla vähennettynä**.

Kulukorvaukseen katsotaan pääsääntöisesti kuuluvan seuraavat asiat:

- ravinto
- tavanomaiset ja tilapäiseen terveydenhoitoon liittyvät menot, kuten käsikauppalääkkeet
- asunnon käytöstä aiheutuvat menot
- kodin irtaimiston kulumisesta ja puhtaanapidosta aiheutuvat menot
- henkilökohtainen puhtaus ja siisteys, tavanomainen hiustenhoito
- (huom: suuremmat parturi- ja kampaamokulut katetaan omista varoista)
- normaalista päivittäisestä liikkumisesta aiheutuvat kustannukset
- virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvat menot. Jos asiakkaalla on omia tuloja, niin osa näistä kustannuksista.

Lääkärin määräämät asiakkaan henkilökohtaiset sairaus- ja terveydenhoitomenot korvataan erikseen ylimääräisenä kulukorvauksena. Lisäksi perhehoitajalle voidaan korvata äkillisistä erikoisjärjestelyistä aiheutuneita kustannuksia tapauskohtaisesti.

Vammaisten henkilöiden perhehoidosta maksettavat kulukorvaukset:

	Perhehoitajan kodissa	Asiakkaan kodissa
Pitkäaikainen perhehoito	566,64 €/kk/hoidettava	
Mahdollinen korotus	Perhehoidosta maksettavaa kulukorvausta voidaan korottaa esim. erityisruokavaliosta 1,81 €/vrk	
Lyhytaikainen perhehoito	33,34 €/vrk/hoidettava	
Toisen perhehoitajan sijaistaminen/perhehoito hoidettavan kotona	kilometrikorvaus 0,43 €/km (tarkistetaan vuosittain)	kilometrikorvaus 0,43 €/km(tarkistetaan vuosittain)
Osavuorokautinen perhehoito perhekodissa	Alle 6 h/hoitopäivä 7,16 €/ /hoidettava 6-12 h/hoitopäivä 13,30 €/ /hoidettava	

5.5 Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut

Ikäihmisen yksilöllisistä tarpeista johtuvista, erikseen sovittavista, matkakuluista (esim. säännöllinen kuntoutus) perhehoitajan tukimuotoihin (esim. täydennyskoulutus, työnohjaus, vertaistukitoiminta, erikseen sovitut perhehoitajana toimimiseen liittyvät menot) osallistumisesta aiheutuvista matkoista maksetaan perhehoitajalle 0,43 €/km korvausta. Perhehoidon koordinaattori tarkistaa kilometrikorvauksen vuosittain Verohallinnon päätöksen mukaisesti.

Vammaisen henkilön lyhytaikaisen perhehoidon kuljetukset perhehoitopaikan ja kodin välillä korvataan joko lyhytaikaiselle perhehoitajalle tai muulle kuljetuksesta huolehtineelle henkilölle, esim. vanhemmalle. Erikseen ei yleensä korvata matkoja, jotka on tehty hoitajakson aikana muualle, esim. kulttuuritapahtumiin, koulukuljetus tms. Tällaiset matkat ja niistä aiheutuvat kulut pitää tilapäisen perhehoitajan sopia huoltajan kanssa erikseen. Pitkäaikaisen perhehoidon osalta korvataan perhehoitajan vapaajärjestelyistä johtuvista kuljetuksista kuusi yhdensuuntaista matkaa lomakauden aikana. Pitkäaikaisen perhehoidon osalta perheen tavanomaiset virkistysmatkat sisältyvät kulukorvaukseen.

5.6 Käynnistämiskorvaus

Käynnistämiskorvauksella, jonka suuruus on perhehoidossa olevaa henkilöä kohden enintään 3006,24€, on tarkoitus kattaa perhehoidon käynnistämisen kannalta välttämättömät

henkilökohtaiset ja yhteiseen perhekodin talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt (luiskat, tukikahvat, korotettu wc-istuin), kalustaminen (sänky) ja/tai kodinkoneet. Myös perhekodin piha-alueeseen tarvittavia muutoksia voidaan kattaa käynnistyskorvauksella (esim. piha-alueen aitaaminen turvalliseksi).

Käynnistämiskorvauksella tehtävistä hankinnoista tehdään hankintasuunnitelma ja kustannusarvio ja niistä sovitaan etukäteen kunnan/ kuntayhtymän perhehoidon koordinaattorin ja perhehoitajan kanssa. Myönnetty käynnistämiskorvaus merkitään toimeksiantosopimukseen ja hyväksytyt hankinnat maksetaan kuitteja vastaan. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla (vammaispalvelulaki tai lääkinnällinen kuntoutus).

Käynnistämiskorvauksella tehdyt kiinteät hankinnat ovat kunnan/ kuntayhtymän omaisuutta ja niiden poisto-aika on neljä vuotta siten, että hankinnan arvosta poistuu kunakin vuonna neljäsosa (25 %). Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous, tai osa hankinnoista palautetaan kunnalle/ kuntayhtymälle. Kiinteisiin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat, joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa olevien henkilöiden erityistarpeet huomioidaan jo perhehoitoa suunniteltaessa aina tapauskohtaisesti. Apuvälinetarpeen arvioinnin seurauksena myönnetty päivittäiseen toimintaan liittyvät apuvälineet myönnetään perhehoidon asiakkaalle maksutta apuvälinelainaamosta.

Perhehoidossa asuva vaikeavammaisen henkilö voi olla oikeutettu vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin, kuten esimerkiksi kuljetuspalveluun, henkilökohtaiseen apuun tai asunnonmuutostöihin. Kunta korvaa vaikeavammaiselle henkilölle asunnon muutostöistä sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankkimisesta hänelle aiheutuvat kohtuulliset kustannukset, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä toimenpiteitä suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

5.7 Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset keskeytysten ajalta

5.7.1 Perhehoitajan sairastuessa

Perhehoitajan sairastuessa hänen tulee ilmoittaa sairastumisesta ilman viivytystä perhehoidon koordinaattorille. Mikäli poissaolo jatkuu yli kolme päivää, siitä tulee toimittaa sairauslomatoimisto. Perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä (sairausvakuutuslaki 8 luku 7 §). Kulukorvauksena maksetaan samalta ajalta 50 %. Edellytyksenä omavastuuajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairausloman alkua. Perhehoitaja on oikeutettu hakemaan sairauspäivärahaa Kelasta omavastuuajan jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutus-päivärahan suuruusena (sairausvakuutuslaki 7 luku 1 §).

Jos perhehoidossa oleva henkilö hoidetaan perhehoitajan sairausloman aikana perhekodissa perhehoitajan puolison tai muun oman verkoston avulla (perhehoidon koordinaattorin hyväksymä), hoitopalkkiot ja kulukorvaukset maksetaan normaalisti perhehoitajalle tai puolisolalle/muulle verkostolle. Sen lisäksi perhehoitaja voi hakea Kelan sairauspäivärahaa.

5.7.2 Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Jos perhehoidossa olevan henkilön perhehoito keskeytyy vähintään kolmen vuorokauden ajaksi yhtäjaksoisesti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, kuten hoidettavan sairaalahoidosta tai vierailusta omaisten luona, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio täysimääräisenä ja ½ kulukorvauksesta yhteensä 30 vuorokaudelta kalenterivuoden aikana, jonka jälkeen maksut lakkaavat. Vuoden kestävän kertymisajan laskenta käynnistyy siitä päivästä, jolloin hoito ensimmäisen kerran keskeytyy yli kolmen vuorokauden ajaksi. Keskeytyksen aikana perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä ikäihmiseen ja olevan yhteistyössä hoitavan tahon sekä perhehoidon koordinaattorin kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Mikäli sovittu lyhytaikainen jakso (korkeintaan 14 vuorokautta) peruuntuu kokonaan myöhemmin kuin kolme vuorokautta ennen jakson alkamispäivää, maksetaan hoitopalkkio kokonaan ja 50 % kulukorvauksesta kolmelta vuorokaudelta. Mikäli jakso peruuntuu tätä aiemmin, peruuntuneesta jaksosta ei makseta lainkaan hoitopalkkiota tai kulukorvausta. Sen sijaan perhehoitajan toimeksianto lyhytaikaisesta perhehoidosta pyritään toteuttamaan toisella tavalla tai siirtämään toiseen ajankohtaan. Ikäihmiselle järjestetään hänen tarvitsemansa palvelut muulla tavoin tai toisena ajankohtana. Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset perhehoidon päättyessä

Mikäli perhehoito päättyy kesken irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle irtisanomisajan loppuun (2 kuukautta) koko hoitopalkkio ja kulukorvauksesta 50 %. Mikäli tilalle sijoitetaan toinen henkilö pitkäaikaisella toimeksiantosopimuksella, uuden sopimuksen mukainen hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan täytenä vasta irtisanotun sopimuksen irtisanomisajan päättyttyä ja siihen saakka vain ylimenevältä osalta.

Mikäli perhehoito päättyy sovitusti ilman irtisanomisaikaa (ns. tutustumisaika) tai perustuu toimeksiantosopimuksen purkamiseen, palkkiot ja kulukorvaukset päättyvät perhehoidossa olevan henkilön siirtyessä pois perhehoidosta.

Kuolemantapauksen yhteydessä maksetaan hoitopalkkiota täysimääräisenä ilman korotuksia ja 50 % kulukorvauksesta kuukauden ajan. Jos tilalle sijoitetaan toinen henkilö, kulukorvaus maksetaan uuden perhehoitoon sijoitetun henkilön toimeksiantosopimuksen mukaisesti.

Hoitopalkkiot ja kulukorvaukset keskeytysten ajalta:

Keskeytysten aikana	Hoitopalkkio	Kulukorvaus
Perhehoitajan sairastuessa	sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä	50 % sairauspäivärahan omavastuuajalta, eli sairastumispäivältä ja yhdeksältä sitä lähinnä seuraavalta arkipäivältä
Pitkäaikaisessa perhehoidossa Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä	täysimääräisenä 30 vuorokautta kalenterivuoden aikana	50 % 30 vuorokautta kalenteri vuoden aikana

Sovittu lyhytaikainen jakso (korkeintaan 14 vuorokautta) peruuntuu kokonaan myöhemmin kuin 3 vuorokautta ennen jakson alkamispäivää	täysimääräisenä 3 vuorokaudelta	50 % 3 vuorokaudelta
Päätyessä		
Päätyy kesken irtisanomisajan (2 kk)	täysimääräisenä 2 kuukautta	50 % 2 kuukautta
Päätyy tutustumisaikana/toimeksiantosopimuksen purkamisen	päätyy, kun henkilö siirtyy pois perhekodista	päätyy, kun henkilö siirtyy pois perhekodista
Kuolemantapaus	täysimääräisenä ilman korotuksia kuukauden ajan	50 % kuukauden ajan

6. PERHEHOITAJAN ASEMA

6.1 Perhehoitajan oikeus vapaaseen

Ikäihmisten perhehoito sitoo perhehoitajan ympärivuorokautisesti tehtävään ja läsnäoloon.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 3,5 vuorokautta kalenterikuukaudessa, ja ne tulee pitää kokonaisina vuorokausina (yhteensä 42 vuorokautta vuodessa). Lähtö- ja paluupäivä eivät kuluta vapaata vähintään viikon mittaisessa vapaajaksossa. Sitä lyhemmän vapaan osalta lähtö- ja paluupäivästä sovitaan kuluvaan yhteensä yksi vapaavuorokausi. Vapaalle lähteminen suositellaan tapahtuvaksi klo 12–14 välisenä aikana, jolloin myös perhehoitajan sijaisen perehdytys sen hetkiseen tilanteeseen tapahtuu. Perhehoitajan tulee itse huolehtia siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen kuluvaan kalenterivuoden aikana. Vapaita ei kerry, mikäli perhehoitaja ei ole toiminut toimeksiantosopimusten perusteella 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa perhehoitajana.

Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa. Perhehoitajan vapaan toteuttamisesta ja korvausten suorittamisesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Perhehoidon koordinaattori järjestää yhteistyössä perhehoitajan ja kunnan/ kuntayhtymän kanssa perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon perhehoitajan vapaan aikana.

Sijaisjärjestelyn vaihtoehdot:

- toimeksiantosopimus tehdään sijaisuuden ajaksi kiertävän perhehoitajan kanssa
- toimeksiantosopimus tehdään toisen perhehoitajan kanssa, ja perhehoidossa oleva henkilö siirtyy vapaan ajaksi hänen luokseen
- perhehoidossa olevalle henkilölle järjestetään muu lyhytaikaishoito
- Perhehoidossa olevan henkilön läheiset vastaavat hoivasta ja huolenpidosta perhehoitajan vapaan ajan, jolloin kunta/ kuntayhtymä hyvittää asiakasmaksut vapaan ajalta
- perhehoitajalle voidaan myöntää perhehoitajan vapaan palveluseteli vapaapäivien tai asiointivapaan järjestämiseksi, tästä oma sääntökirja.

Jos perhehoitaja järjestää itselleen lisävapaata oman läheisverkostonsa avulla, vapaa ei kuluta hänen edellä kuvattua oikeuttaan vapaisiin ja perhehoitaja vastaa itse sijaiskuluista. Vähintään vuorokauden kestävät lisävapaat tulee ilmoittaa perhehoidon koordinaattorille. Sijaisen tulee olla perhehoidon koordinaattorin tiedossa ja hyväksymä.

Tilapäinen vapaa esim. asiointivapaa tai äkillinen lääkäriissä käynti yms. pyritään järjestämään kiertävän perhehoitajan avulla, jos omasta lähipiiristä ei löydy sijaista.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyy vapaata 2 vuorokautta kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimusten perusteella perhehoitajana vähintään 14 vuorokautta. Kertyneet vapaapäivät korvataan perhehoitajalle rahana. Jos perhehoitaja on toiminut toimeksiantosopimusten perusteella perhehoitajana vähintään 21 vuorokautta kuu-kaudessa tai enemmän, perhehoitajalle kertyy 3,5 vuorokautta vapaata.

6.2 Maksut perhehoitajan vapaan ajalta

Pitkäaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle maksetaan vapaan ajalta täysi hoitopalkkio ja 50 % kulukorvauksesta, jos perhehoidossa oleva henkilö on sijoitettuna muualle. Jos perhehoitajalle tulee sijainen perhekotiin, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus täysimääräisinä.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajalle kertyneet vapaat korvataan rahana toimeksiantosopimuksessa sovittuna ajankohtana. Maksuperusteena on kunkin kuukauden hoitopalkkio jaettuna toteutuneiden hoitovuorokausien määrällä.

Perhekotiin perhehoitajan vapaiden ajaksi tulevalle **kiertävälle perhehoitajalle** maksetaan hoitopalkkio sijaisuusajalta lyhytaikaisen perhehoidon palkkioiden mukaisesti kunkin perhehoidossa olevan henkilön perhehoidosta. Jos perhekodissa on sijaisuuden aikana vain yksi perhehoidossa oleva henkilö, palkkio maksetaan kerrottuna kahdella. Palkkiot maksetaan myös saapumis- ja lähtöpäivältä. Mikäli pitkä sijaisuus jaetaan usean kiertävän perhehoitajan kesken, vaihtopäiviltä maksetaan puoli vuorokausipalkkiota kummallekin.

Mikäli perhehoito järjestetään toisessa perhekodissa, maksetaan sijaisena toimivalle perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus lyhytaikaisen perhehoidon palkkioiden mukaisesti jokaisesta perhehoidossa olevasta henkilöstä. Palkkiot ja kulukorvaukset maksetaan myös saapumis- ja lähtöpäivältä.

Perhehoidon päättyessä pitämättömät vapaat korvataan rahana kuten tilanteessa, jossa vapaat olisivat toteutuneet. Irtisanomisajalta vapaita ei enää kerry mikäli hoidettava on siirtynyt muualle ennen irtisanomisajan päättymistä.

6.3 Perhehoitajan eläketurva

Perhehoitajan eläketurva määräytyy peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion perusteella. Perhehoitajan vanhuuseläkeiän alaraja nousee asteittain siten, että 1962 syntyneillä se on 65 vuotta. Yläikäraja on aina 5 vuotta korkeampi. Yli 70-vuotiaiden perhehoitajien kanssa käydään arviointikeskustelu perhehoidon jatkamisesta ja tarvittaessa voidaan pyytää terveydentilasta lääkärintodistus. Perhehoitajan on ilmoitettava perhehoidon koordinaattorille eläkkeelle siirtymisestä vähintään kaksi kuukautta etukäteen.

6.4 Perhehoitajan, perhehoidossa olevan ikäihmisen sekä perhekodin vakuutukset

Perhehoidon järjestämisestä vastaava taho vakuuttaa toimeksiantosopimuksen allekirjoittaneen/allekirjoittaneet perhehoitajat työssä tapahtuvan tapaturman varalta. Perhehoidon järjestämisestä vastaavalla taholla ei ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle henkilölle tai vakuutusta perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen, ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa olevien henkilöiden vahinkovakuutuksen.

7. PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoitajan perhehoitolain mukaiseksi vastuutyöntekijäksi nimetään perhehoidon vastuuhenkilö, joka vastaa perhehoitajan saamasta tuesta. Perhehoidossa olevan henkilön hoito- ja palvelusuunnitelmasta vastaa kunnan/ kuntayhtymän työntekijä, joka tuntee perhehoidossa olevan henkilön parhaiten yhteistyössä perhehoidon vastaavan henkilön kanssa.

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan yhteistyöstä kunnan/ kuntayhtymän ja perhehoitajan kesken. Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta toimiva yhteistyö sekä oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Käytännössä yhteistyö perhehoidon koordinaattorin ja perhehoitajan kesken toteutuu säännöllisellä yhteydenpidolla puhelimitse, etäyhteyksillä ja sähköpostilla sekä eri tavoilla järjestetyissä tapaamisissa perhekodissa ja sen ulkopuolella. Vuosittaisessa kehityskeskustelussa perhehoitaja ja perhehoidon koordinaattori arvioivat myös yhteistyön toimivuutta.

7.1 Perhehoitajan valmennus, yhteistyö, täydennyskoulutus ja työnohjaus

Ennakkovalmennus on tarkoitettu perhehoitajaksi aikoville henkilöille ennen perhehoidon aloittamista. Ennakkovalmennuksessa käytetään Perhehoitoliiton perhehoidon valmennusohjelmaa. Alueella uutena aloittavan, muualla aiemmin jo toimineen perhehoitajan valmennuksesta sovitaan tapauskohtaisesti ja se toteutetaan perhehoitajan tarpeiden ja ikäihmisen hoito- ja palvelusuunnitelman perusteella. Perhehoitajan jo suorittamasta perhehoidon

ennakkovalmennuksesta saatu todistus ja loppuarvioinnin sisältö tarkastetaan ja käydään läpi yhdessä keskustellen.

Yhteydenpito perhehoitajan ja perhehoitoa järjestävän tahon välillä vähintään kerran kuukaudessa tai tarvittaessa ja siinä hyödynnetään ensisijaisesti etäyhteyksiä.

Täydenniskoulutukseen sovelletaan kunnan noudattamia periaatteita sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön täydenniskoulutuksesta annettujen lakien mukaisesti. Ammattihenkilöstön täydenniskoulutuksesta säädetään terveydenhuoltolaissa, työterveyslaissa, laissa terveydenhuollon ammattihenkilöistä, sosiaalihuoltolaissa sekä STM:n asetuksessa. Täydenniskoulutuspäiviä on kolme vuodessa säännöllistä perhehoitoa antavalle perhehoitajalle, mikä vastaa STM:n suositusta. ”Perhehoitoon liittyvä ennakkovalmennus, ennakkovalmennuksen jälkeinen täydenniskoulutus ja sijoituksenaikainen tuki toteutetaan suunnitelmallisesti ja perhehoitajan ja vastuutyöntekijän välinen yhteistyö on toimivaa ja riittävää. Ennakkovalmennuksen aikana tehty yhteinen arviointi perhehoitajan valmiuksista tehtävään on täydenniskoulutuksen ja tuen järjestämisen perustana.” (STM, 2017 Perhehoitolain toimeenpanon tuki)

Perhehoitajille järjestetään **työnohjausta** tarvittaessa vuosittain ryhmä- tai yksilötyönohjauksena perhehoitajan ja/tai perhehoidon koordinaattorin aloitteesta.

Perhehoidon koordinaattori vastaa ennakkovalmennusten, täydenniskoulutusten ja työnohjauksen järjestämis-, osallistumis- ja sijaisjärjestelyistä ja kunta/ kuntayhtymä vastaa niistä aiheutuvista kustannuksista. Perhehoidon ajankohtaisia asioita käsitellään perhehoidon koordinaattorin koordinoimana.

7.2 Vertaisuuteen perustuva perhehoitajan tuki

Vertaistuki on yksi tärkeimmistä perhehoitajien tuen muodoista. Perhehoidon koordinaattori järjestää perhehoitajille **vertaisryhmätapaamisia** ja **mentorin** tarpeen mukaan. Mentori on kokenut, mentorikoulutuksen käynyt perhehoitaja, joka antaa tukea aloittelevalle tai haasteellisessa tilanteessa olevalle perhehoitajalle. Perhehoitajan on mahdollista kouluttautua ikäihmisten tai vammaisten henkilöiden perhehoidon vertaisryhmänohjaajaksi tai mentoriksi kunnan/ kuntayhtymän kustantamana sopien koulutuksesta perhehoidon koordinaattorin kanssa.

7.3 Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset järjestetään perhehoitajan asuinkunnan terveyskeskuksessa ja sen sisältö vastaa soveltuvin osin sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta perhehoitajien terveystarkastuksesta. Tarkastuksessa käytetään omaishoitajien jaksamisen ja tuen arviointiin tarkoitettua mittareita tai lomakkeita.

Tarkastuksen sisältö vastaa Kuntaliiton ohjetta perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastuksista (2017). <https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Perhehoitajien%20hyvinvointi-%20ja%20terveystarkastukset.pdf> (Kuntaliitto; perhehoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset käytännöksi kunnissa 8.6.2017). Hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattilainen arvioi tilannetta yhdessä perhehoitajan kanssa ja laatii yhteenvedon tilanteesta sekä tarvittavista jatkotoimista.

8. PERHEHOIDOSSA OLEVAA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT

8.1 Perhehoidossa olevan henkilön asema ja oikeudet

”Ikäihmisellä on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen, hoito- ja palvelusuunnitelman mukaiseen hoivaan ja huolenpitoon ja hyvään kohteluun.” Vanhuspalvelulaki ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000).

”Asiakkaalla on oikeus saada sosiaalihuollon toteuttajalta laadultaan hyvää sosiaalihoitoa ja hyvää kohtelua ilman syrjintää. Asiakasta on kohdeltava siten, ettei hänen ihmisarvoaan loukata sekä että hänen vakaumustaan ja yksityisyyttään kunnioitetaan.” Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista.

8.2 Hoito- ja palvelusuunnitelma / asiakassuunnitelma

Jokaiselle perhehoitoa aloittavalle henkilölle tehdään tai päivitetään hoito- ja palvelusuunnitelma/asiakassuunnitelma yhteistyössä perhehoidon vastuutyöntekijän, kunnan/kuntayhtymän työn-tekijän, perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa, perhehoitajan sekä tarvittavien muiden perhehoidossa olevan hyvinvointiin osallistuvien työntekijöiden kanssa (viimeisin hoitotaho). Suunnitelmaan kirjataan perhehoidon tavoitteet ja toteuttaminen. Hoito- ja palvelusuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään terveydentilan ja/tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Hoito- ja palvelusuunnitelmaan liitetään erillinen suostumus tietojen luovuttamisesta eri hoitotahojen välillä sekä mahdollinen hoitotahto.

Perhehoitajalle toimitetaan turvallisen perhehoidon toteuttamiseksi ja hoidettavan toimintakyvyn seurannan turvaamiseksi henkilöä koskevat tiedot, kuten henkilötiedot, diagnoosit, toimintakyvyn kuvaus, ajantasainen lääkelista, lääkehoito, allergiat, ruokavalio, tarvittava seuranta (paino, laboratoriokokeet), mahdollinen elvytyskielto sekä omaisten yhteystiedot.

8.3 Lääkehoito perhehoidossa

Pitkäaikaisessa perhehoidossa ikäihmisen lääkehoito toteutetaan yhteistyössä kotihoidon kanssa. Ensisijaisesti perhehoidossa olevan henkilön lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekissa (Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisu, dnro 809/4/11, lääkkeiden annosjakelusta avohoidossa). Lyhytaikaisessa perhehoidossa henkilöllä tulee olla mukana perhekotiin tultaessa ajantasainen lääkelista ja lääkkeiden tulee olla jaeltuina dosetteihin perhehoitojakson ajaksi. Pistoshoitoa vaativa lääkehoito toteutetaan joko koulutuksen saaneen ja osaamisen tason varmistaneen perhehoitajan toimesta tai kotihoidon toimesta. Perhehoitajaa tuetaan riittävän osaamisen saavuttamiseen lääkehoidon käytäntöjen, vaikutusten ja seurannan osalta.

8.4 Perhehoidon asiakasmaksut

Pitkäaikaisesta perhehoidosta maksu määräytyy maksukyvyn mukaan ja se voi olla enintään 65 % hoidossa olevan nettotuloista, joita ovat kaikki veronalaiset ansio- ja pääomatulot ja verosta

vapaat tulot. Se sisältää ikäihmiselle kaikki asumisen, ruuan, tarvikkeiden, hoivan ja huolenpidon sekä hoidon (ei lääkehoito) kulut, eikä häneltä peritä päällekkäisiä maksuja muista avohoidon palveluista, kuten kotihoidosta. Sairaalahoidon ajalta perhehoidon asiakasmaksu keskeytetään niin, että päällekkäisiä maksuja ei aiheudu. Asiakasmaksua voidaan huojentaa tai se voidaan poistaa kunnan/ kuntayhtymän käytännön mukaisesti, mikäli asiakkaalle kertyy lääkekuluja, terveydenhuollon maksuja tms. niin paljon, että hän ei taloudellisesti niistä selviä.

Asukkaan maksuosuuden määrittelyssä huomioidaan, että asukkaalle jää säännöllisistä kuukausituloistaan omaan käyttöön kunnan/ kuntayhtymän käytännön mukainen osuus.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään 35 €/hoitopäivä. Mikäli lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi, asiakkaalta peritään omaishoidon lakisääteinen maksu 11,40 € /vrk. Lyhytaikaisessa perhehoidossa oleva yli 18 vuotias henkilö maksaa omat terveydenhuoltomenonsa, kuten sairaalahoidon, reseptilääkkeet, ambulanssikyydit jne.

Osavuorokautisesta perhehoidosta peritään maksu kunnan/ kuntayhtymän vahvistaman maksun mukaisesti (**alle 6 h/hoitopäivä ja 6-12 h/hoitopäivä**). Nämä eivät kerrytä asiakkaan maksu-kattoa.

Ikäihmisen kodissa tapahtuvan perhehoidon asiakasmaksua määriteltäessä huomioidaan, että hoito tapahtuu asiakkaan omalla kustannuksella tilojen, aterioiden ja tarvikkeiden osalta eikä se vaadi myöskään kuljetusten järjestämistä. Ikäihmisen kodissa tapahtuvasta lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään tilapäisen kotihoidon maksun perusteella 12,10 € ja osa-vuorokautisesta alle 6 h kestävästä hoivasta ja huolenpidosta kunnan/ kuntayhtymän päivätoiminnan maksun mukainen asiakasmaksu. Omaishoitoperheen kodissa tapahtuvasta omaishoitajan lakisääteisen vapaan aikaisesta perhehoidosta peritään 11.40 euroa / vuorokausi. Asiointivapaan ajalta ei peritä asiakasmaksua omaishoitoperheiltä. Asiointivapaa voi olla enintään 6 tuntia / viikko.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11 §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Kuljetukset perhehoitoon ja perhehoidosta pois ovat asiakkaalle omakustanteisia. Tarvittaessa ne voidaan järjestää vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisina kuljetuksina.

Asiakasmaksut perhehoidossa:

Pitkäaikainen perhehoito	enintään 65 % hoidossa olevan nettotuloista
Lyhytaikainen perhehoito	35 €/vrk Omaishoitajan vapaan ajaksi järjestetty hoito 11,40 € / vrk
Osavuorokautinen hoito perhekodissa	Kunnan/ kuntayhtymän vahvistaman maksun mukaisesti
alle 6 h/hoitopäivä	Kunnan/ kuntayhtymän vahvistaman maksun mukaisesti
6-12h/hoitopäivä (päivä/ yö)	

Ikäihmisen tai vammaisen kodissa tapahtuva perhehoito alle 6h/hoitopäivä	Kunnan/ kuntayhtymän päivätoiminnan maksun mukaisesti
6-12h/hoitopäivä	Kunnan/ kuntayhtymän tilapäisen kotihoidon maksun mukaisesti
	Omaishoitoperheille 11,40€/vrk, minkä voi jakaa kolmeen osaan
Ikäihmisen käyttövara	Kunnan/ kuntayhtymän vahvistaman määrän mukaisesti

8.5 Perhehoidossa olevan henkilön yksityis- ja käyttövarat

Perhehoidossa olevan henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen, hänen edunvalvojalleen tai omaiselleen. Perhehoitajan tulee neuvotella ikäihmisen varojen käyttöä koskevista periaatteista ikäihmisen, hänen edunvalvojansa tai omaisensa kanssa. Perhehoitaja ei voi toimia perhehoidossa olevan henkilön edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana. Perhehoitoon tulevalle henkilölle voidaan tarvittaessa hakea edunvalvoja.

Asiakkaan henkilökohtaisia menoja ovat esimerkiksi parturi tai kampaaja, jalkahoito, tapahtumiin osallistuminen (liput tai pääsymaksut), matkojen omavastuut ja pienet hankinnat. Henkilökohtaisten menojen maksamisen käytännöistä (käteinen ja kuitit tai laskutus) sovitaan ikäihmisen, hänen läheisensä tai edunvalvojansa ja perhehoitajan kesken.

Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan ikäihmisen perhekodissa olevasta irtaimesta omaisuudesta on pidettävä omaisuusluettelo. Luettelo laaditaan perhehoidon alkaessa ja perhehoitaja päivittää sitä yhdessä ikäihmisen, hänen edunvalvojansa tai omaisensa sekä perhehoidon koordinaattorin kanssa.

8.6 Perhehoidossa olevan henkilön valitus- ja vaikutusmahdollisuudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 4§). Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta- ja huolenpidosta sekä kohtelusta asiakaslain 23§:n mukainen muistutus sosiaalihuollon viranhaltijalle.

Jos perhehoidossa oleva henkilö on tyytymätön saamaansa hoivaan ja huolenpitoon tai kohteluun, hän voi pyytää oman kotikuntansa sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana, joka seuraa sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksia ja asemaa. Asiakasta on neuvottava muistutuksen tekemisessä. Asiakkaalla on oikeus hakea muutosta päätöksiin sekä kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan perhehoidossa olevan ikäihmisen sosiaalihuollon toteutumiseen liittyvistä epäkohdista (sosiaalihuoltolaki 48§).

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta- ja huolenpidosta sekä kohtelusta valitus sosiaalihuollon viranhaltijalle.

Jos perhehoidossa oleva henkilö on tyytymätön saamaansa hoivaan ja huolenpitoon tai kohteluun, hän voi pyytää oman kotikuntansa sosiaaliasiamiestä toimimaan sovittelijana, joka seuraa ikäihmisen oikeuksia ja asemaa. Ikäihmistä on neuvottava valituksen tekemisessä. Valitukseen tulee vastata 1-4 viikon aikana. Asiakkaalla on oikeus hakea muutosta päätöksiin sekä kannella asiastaan sosiaalihuoltoa valvoville viranomaisille.

Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus havaitsemistaan perhehoidossa olevan ikäihmisen sosiaalihuollon toteutumiseen liittyvistä epäkohdista (sosiaalihuoltolaki 48§).

8.7 Perhehoidossa olevan henkilön kuolema perhekodissa

Perhehoitajalla tulee olla tieto perhehoidossa olevan henkilön mahdollisesta hoitotahdosta, jonka mukaisesti hän toimii. Jos henkilö kuolee perhekodissa, perhehoitaja soittaa hätänumeroon 112 ja ilmoittaa kuolemantapauksesta poliisille, joka toteaa kuoleman paikan päällä. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään hyvinvointi- tai terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman.

Perhehoitajan tulee ilmoittaa henkilön kuolemasta ilman viivettä omaisille ja perhehoidon koordinaattorille. Perhehoidon koordinaattori ottaa tämän jälkeen yhteyttä omaisiin ja keskustelee heidän kanssaan esimerkiksi käytännön asioiden järjestämisestä. Perhehoidon koordinaattori järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen. Perhekodissa voidaan järjestää hartaus- tai muisteluhetki mahdollisesti yhteistyössä seurakunnan tai muun toimijan kanssa.

9. PERHEHOITAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Perhehoitajan ja kunnan/ kuntayhtymän oikeudet ja velvollisuudet perustuvat lainsäädäntöön. Perhehoitajan vastuisiin kuuluvat hyvän, hoito- ja palvelusuunnitelman/ asiakassuunnitelman mukaisen perhehoidon toteuttaminen, perheenjäsenenä olemisen turvaaminen perhehoidossa olevalle henkilölle, sitoutuminen toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden sekä läheisten kanssa. Perhehoitajan tulee ilmoittaa perhehoitoon liittyvistä muutoksista perhehoidon koordinaattorille. Alle 18 vuotiaita hoitavan perhehoitajan on toimitettava rikostaustaote Perhehoidon koordinaattorille ennen toimeksiantosuhteen allekirjoittamista. Rikostaustaotteella tarkoitetaan rikosrekisteriotetta, joka on tarkoitettu esitettäväksi työnantajalle, viranomaiselle, oppilaitokselle tai vapaaehtoistoiminnan järjestäjälle Suomessa, kun henkilö ryhtyy toimimaan alaikäisten kanssa.

9.1 Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys

Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Salassa pidettävät asiakirjat palautetaan perhehoidon päätyessä kuntaan/ kuntayhtymään.

9.2 Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus

Perhehoitajalla on elinikäinen vaitiolovelvollisuus (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 15 §) eli perhehoitaja ei saa ilmaista henkilöä koskevia salassa pidettäviä tietoja sivullisille myöskään siltä osin kuin ne koskevat muita kuin häntä itseään. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää omaksi tai toisen hyödyksi eikä toisen vahingoksi. Salassa pidettävistä tiedoista voi antaa tietoa sivullisille henkilön omalla ja/tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella. Laillisella edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja.

Salassa pidettäviä tietoja ovat mm. tiedot varallisuudesta tai taloudellista asemasta, tiedot terveydentilasta, vammaisuudesta tai sosiaali- ja terveydenhuollon tai kuntoutuksen palveluista, tiedot seksuaalisesta käyttäytymisestä tai suuntautumisesta, tiedot poliittisesta vakaumuksesta tai elintavoista, tiedot osallistumisesta yhdistystoimintaan tai vapaa-ajan harrastuksiin, tiedot perhe-elämästä tai muista niihin verrattavista henkilökohtaisista oloista tai muut henkilön yksityiselämään liittyvät arkaluonteiset asiat.

9.3 Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus

Perhehoitajan vastuulla on ilmoittaa perhehoidon koordinaattorille:

- perhehoidossa oleviin henkilöihin liittyvistä perhehoitoon vaikuttavista toimintakyvyn ja/tai terveydentilan muutoksista
- suunnitelmista ottaa lisää henkilöitä perhehoitoon toiselta sijoittajalta
- elämäntilanteen muutoksista; sairastuminen, muut esteet toimia perhehoitajana
- perhesuhteiden muutoksista
- perhekodissa tapahtuvista muutoksista (esim. remontti, kotieläimet)
- ulkomaanmatkoista perhehoidossa olevan henkilön kanssa
- muista perhehoitajana toimimiseen vaikuttavista asioista
- sattuneista tapaturmista, väkivallasta ja pakkotoimenpiteistä (ilmoitettava aina myös kirjallisena)

Perhehoitajalla on oikeus toimeksiantosopimuksessa sovittaviin asioihin, perhehoidon toteuttamisen kannalta tarvittavien henkilöä koskevien tietojen saantiin, peruseläketurvaan, tapaturmavakuutukseen sekä kuulluksi tulemiseen perhehoitoon liittyvissä asioissa.

10. KUNNAN/KUNTAYHTYMÄN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Kunnan/ kuntayhtymän oikeudet

- tehdä yhteiseen neuvotteluun perustuva päätös henkilön perhehoitopaikasta.
- saada tieto perhehoidosta ja perhekodissa suunnitelluista/tapahtuneista muutoksista.

Kunnan/ kuntayhtymän velvollisuudet

- antaa perhehoitajalle perhehoidossa olevan henkilön hoivan ja huolenpidon toteuttamisen kannalta välttämättömät tiedot
- järjestää perhehoidon tuki ja koulutus (ennakkovalmennus ja täydennyskoulutus)
- nimetä vastuutyöntekijä perhehoitajalle
- järjestää perhehoitoon sijoitetun henkilön tarvitsemat palvelut
- arvioida perhehoitoa yhdessä perhehoitajan kanssa
- valvoa perhehoitoa

11. PERHEHOIDON VALVONTA

Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu tämän lain mukaisesti ja hoidettava saa sijoituksen aikana ne tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet, jotka järjestetään sen kunnan toimesta, johon henkilö on sijoitettu. Sekä sijoittajakunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitopaikan tässä laissa tarkoitetun toiminnan sekä toiminnan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi.

Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatusta todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjaus asiassa. Jollei korjausta ole asetetussa määräajassa tapahtunut, toimielimen on tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan.

Perhehoidon onnistumisen ja laadun kannalta vastuutyöntekijän yhteydenpito, toimiva yhteistyö sekä oikea-aikainen ja oikeanlainen tuki ovat ratkaisevan tärkeitä. Yhteistyön ja tuen toimiessa myös perhehoidon arviointi ja valvonta voivat toteutua tarkoitetulla tavalla. Perhehoidon valvonnan painopisteenä on perhehoidon riittävän tuen järjestäminen, jotta puutteiden tai epäkohtien ilmaantuminen pystytään ehkäisemään ennalta tai niihin voidaan puuttua varhaisessa vaiheessa. (STM 2017:25 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

Kunnalla/ kuntayhtymällä on omavalvontasuunnitelma perhehoitoon. Perhehoidon järjestäjä vastaa perhehoidon toteutumisen seurannasta ja valvoo sen laatua osana omavalvontaa. Toimeksiantosuhteinen perhehoito rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin palveluihin, joten perhehoitoon ei sovelleta lakia yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011).

Toimeksiantosuhteisen perhehoidon ennakoivaa valvontaa ovat perhehoitajalle annettu ohjaus ja tuki sekä perhehoidon seuraaminen ja perhehoidolle asetettujen tavoitteiden arviointi yhteistyössä perhehoitajan kanssa. Perhehoitajalle annetaan valvontakäyntiin liittyvät asiakirjat etukäteen täytettäväksi, jotka käydään valvontakäynnillä yhdessä keskustellen läpi. Perhehoitajat arvioivat omaa toimintaansa itsearviointilomakkeella, jonka pohjalta perhehoitaja ja perhehoidon koordinaattori käyvät kehityskeskustelun vuosittain.

Ikäihmisen oikeuden toteutumista hyvään, palvelusuunnitelman mukaiseen perhehoitoon ja kohteluun seurataan säännöllisesti. Perhehoidossa olevilta ikäihmisiltä sekä heidän läheisiltään kerätään kirjallisesti palautetta vuosittain (Vanhuspalvelulaki 2012).

12. PERHEHOIDON YHTEYSTIEDOT

Essote ky

Omais - ja perhehoidon koordinaattori Sarianna Maaranen p. 0403597210, sarianna.maaranen@essote.fi

Omais- ja perhehoidon palveluohjaaja Irene Rämö p. 0403597056, irene.ramo@essote.fi

Liite 1.

Perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely

Perhehoitoon liittyviä ja perhehoitoa määrittäviä säädöksiä ovat:

Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta (251/2003)

Hallintolaki 434/2003 ja Hallintolain käyttölaki (586/1996)

Henkilötietolaki (523/1999)

Julkisten alojen eläkelaki (81/2016)

Kotikuntalaki (201/1994)

Kunnallinen eläkelaki (549/2003)

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)

Laki (734/1992) ja asetus (912/1992) sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977) (asetus 988/1977)

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)

Laki omaishoidon tuesta annetun lain muuttamisesta (511/2016)

Laki omaishoidon tuesta 4a§ (937/2005) ja muutos (318/2011)

Laki perhehoitolain muuttamisesta 510/2016

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

Laki vammaisuuden perusteella annettavista palveluista ja tukitoimista (380/1987) asetus (759/1987)

Laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011)

Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/1996)

Perhehoitolaki (263/2015)

Sairausvakuutuslaki (1224/2004)

Sosiaalihuoltolaki (1301/2014)

Sosiaalihuoltolaki (710/1982) ja – asetus (607/1983)

Tietosuojalaki (516/2004)

Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015)

STM:n opas 2005:32 Turvallinen lääkehoito

STM:n julkaisuja 2017:6 Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 . <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80132>

Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2010: Ravitsemussuositukset ikääntyneille

Valvira: Valvontaohjelmat

Valvira 7/2013 Lääkehoidon toteuttaminen sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä

Lisäksi ikäihmisten perhehoidon järjestämisessä noudatetaan sosiaali- ja terveysministeriön Hyvä perhehoito -työryhmän raporttia perhehoitolain toimeenpanon tueksi 2017.

<http://stm.fi/julkaisu?pubid=URN:ISBN:978-952-00-3875-5>

Liite 2.

Lähtettäjä:

Ilmoitus

Vastaanottaja:

TOIMEKSIANTOSOPIMUKSEN IRTISANOMINEN

Irtisanomme [REDACTED] kanssa [REDACTED]. [REDACTED] tehdyn toistaiseksi voimassa olevan toimeksiantosopimuksen lyhytaikaisesta/pitkäaikaisesta perhehoidosta koskien [REDACTED] hoitoa. Irtisanomisesta on keskusteltu perhehoitajan kanssa ennen tätä ilmoitusta.

Sopimuksessa on kahden kuukauden irtisanomisaika, joten sopimus päättyy [REDACTED]. [REDACTED]. [REDACTED]. Irtisanomisajan maksut päättyvät, mikäli tilalle sijoitetaan toinen perhehoitoon sopiva pitkäaikainen asiakas.

Irtisanomisen syy:

Ilmoitus on tehty kahtena saman sisältöisenä kappaleena irtisanotun toimeksiantosopimuksen molemmille osapuolille.

Paikka ja päivämäärä:

. . .

Kunnan/kuntayhtymän edustajan nimenselvennys ja yhteystiedot:

Liite 3			
8.10.2018			32
Ossi-hanke Vaalijala/Kirsi Ruutala ja Marja Kekki			
Perhehoidon asiakkaan palvelutarpeen arviointityökalu			
NIMI	KOTIKUNTA	Ruokahuolto (A=1, B=2, C=3)	Itsestä huolehtiminen (A=1, B=2, C=3)
		Ruokahuolto	Itsestä huolehtiminen
A		Annostelee ruokansa ja syö itse. Vähäinen ohjauksen tarve ravitsemuksessa.	Pukee itse, käy wc:ssä omatoimisesti, osaa peseytyä itsenäisesti
B		Syö itse, ohjauksen ja valvonnan tarvetta ruokailussa	Tarvitsee jonkin verran apua pesuissa ja wc-käynneissä, pukee jonkin verran itse
C		Tarvitsee runsaasti ohjausta ja apua ruokailussa ja ravitsemuksessa	Autetaan täysin hygienian hoidossa, pesuissa, pukemisessa, wc-käynneissä/tai käyttää vaippoja
D tai E		Ruokailu osittain nenä-mahaletkun tai gastrostooman kautta	Autetaan täysin hygienian hoidossa, pesuissa, pukemisessa, wc-käynneissä/tai käyttää vaippoja
F		Ruokailu täysin nenä-mahaletkun tai gastrostooman kautta	Autetaan täysin hygienian hoidossa, pesuissa, pukemisessa, wc-käynneissä/tai käyttää vaippoja
Yleiskuvaus palvelutarveluokista			
D-F= Tarvitsee jatkuvaa, kokoaikaista, henkilökohtaista ohjausta ja apua (pisteet 18-)			
C= Tarvitsee auttamista kaikissa arjen toiminnoissa JA päivittäinen pyykkisen tuen ja ohjauksen tarve on vahva TAI terveydenhoidon tarve vahva (11-17)			
B= Tarvitsee auttamista arjen toiminnoissa ja hänellä esiintyy psyykkistä tuen tarvetta (pisteet 8-10)			

A= Tarvitsee vain vähän ohjausta/auttamista/valvontaa, pystyy toimimaan jonkin verran omatoimisesti (pisteet 4-7)			
Hoitopalkkio €/KPV /Lyhytaikainen perhehoito			
A=			
B=			
C=			
D =			
E =			
F =			
Hoitopalkkio €/kk/Pitkäaikainen perhehoito			
A=			
B=			
C=			
D=			
E=			
F=			